

بسم الله الرحمن الرحيم

استکبار ستیزی از منظر قرآن و نهج البلاغه

دسراحمد بجانی

(عضو هیئت علمی دانشگاه محقق اردبیلی)

حسینعلی طهماسبی

(کارشناسی ارشد قرآن و حدیث)

سرشناسه :	شجاعی، احمد
عنوان و نام پدیدآور :	استکبار ستیزی از منظر قرآن و نهج البلاغه / احمد شجاعی، حسینعلی طهماسبی.
مشخصات نشر :	اردبیل: نگین سیلان، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری :	۸۸ ص.
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۴۳۱-۴۳-۴
وضعیت فهرست نویسی :	فیا
موضوع :	علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه — استکبار
موضوع :	Arrogance -- *Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah
موضوع :	علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه — نقد و تفسیر
موضوع :	Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah -- Criticism and interpretation
موضوع :	استکبار — جنبه‌های قرآنی
موضوع :	Arrogance -- Qur'anic teaching
شناسه افزوده :	طهماسبی، حسینعلی،
شناسه افزوده :	بنی امیّی، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه، برگزیده، شرح
رده بندی کنگره :	BP ۱/۱ الفقه ۱۳۹۶
رده بندی دیویی :	۳۹۱.
شماره کتابشناسی ملی :	۸۸۰۵

استکبار ستیزی از منظر قرآن و نهج البلاغه

مؤلف: احمد شجاعی، حسینعلی - طهماسبی

چاپ و صحافی: چاپخانه نگین انتشارات - ۱۰۰ سیلان

نوبت چاپ: چاپ اول (آبان ماه) - ۱۳۹۶ تیر ۱۰۰ جلد

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال شابک: ۴-۱۴۳-۴۳۱-۶۰۰-۹۷۸

استکبار ستیزی در تاریخ ادیان آسمانی یک سابقه ی دیرینه دارد تمام پیامبران الهی از طرف خداوند مأمور بودند با مستکبران و طواغیت زمان خود مبارزه کنند و مقابله ی با مستکبران از برنامه ها و اهداف انبیاء الهی بوده است چرا که بدون این کار هرگز زمینه برای پیاده کردن آموزه های توحیدی در جامعه فراهم نمی شد و به خاطر اهمیت ویژه ی این موضوع قرآن کریم در آیات متعدد خود به موضوع استکبار ستیزی پرداخته است و در روایات معصومان علیهم السلام خصوصاً در مباحث حکومتی نهج البلاغه از عناصر مورد توجه خاص علی ع. السلام همسن مسأله است البته این موضوع بعد از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلام رنگ بوی بیشتری به خود گرفت و در مفاهیم و ادبیات سیاسی کشور ورود پیدا کرد ما در این کتاب به آن شدیم که موضوع استکبار ستیزی را از منظر قرآن و نهج البلاغه به نظاره بنشینیم و امیدواریم مقبول درگاه حضرت حق واقع شده و برای علاقمندان پژوهش های قرآنی و سیاسی قابل استفاده باشد ان شاء الله.

دکتر احمد جعفری

حسینعلی طاهری

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	پیشگفتار
۳	فصل اول: کلیات تحقیق (مبانی، مفاهیم و تعاریف)
۴	۱-۱- استکبار در لغت
۴	۱-۲- استکبار در اصطلاح
۵	۱-۳- تفاوت مفهوم استکبار و تکبر
۵	۱-۴- استکبار همیشه مذموم
۶	۱-۵- مهیو، منکبر و مستکبر
۷	۱-۶- استکبار از دید علمای اهل حق
۷	۱-۷- نظر نگارنده
۸	۱-۸- واژه های هم افق با معنی استکبار
۸	۱-۸-۱- ملأ
۹	۱-۸-۲- مترفین
۹	۱-۸-۳- عُتُو
۱۰	۱-۸-۴- علُو
۱۱	۱-۸-۵- استنکاف
۱۲	۱-۸-۶- إِدْبَار
۱۳	۱-۸-۷- کفر
۱۴	۱-۹- گونه شناسی استکبار
۱۴	۱-۹-۱- استکبار عبادی (استکبار در برابر عبادت خداوند)
۱۵	۱-۹-۲- استکبار سیاسی (حکمرانی به ناحق به مردم)
۱۵	۱-۹-۳- استکبار اقتصادی (برتری جویی اقتصادی در سایه داشتن امکانات مالی)
۱۶	۱-۹-۴- استکبار علمی (خودبرتربینی در سایه داشتن دانش)

۱۷	۱-۹-۵- استکبار بین المللی
۱۸	۱-۹-۶- استکبار فرهنگی
۱۸	۱-۱۰-۱- علل پیدایش استکبار
۱۹	۱-۱۱-۱- ویژگی های فرهنگ استکباری
۱۹	۱-۱۱-۱- خود برتر بینی
۲۰	۱-۱۱-۲- فخر و مباهات بر امتیازات مادی
۲۰	۱-۱-۳- تقلید از نیاکان
۲۱	۱-۴-۱- انکار رسالت انبیاء
۲۱	۱-۱۱-۵- حقیر تر های مستضعف
۲۲	۱-۱۱-۶- نابرابری های اجتماعی
۲۲	۱-۱۲-۱- شیوه های استکبار
۲۲	۱-۱۲-۱- به بردگی گرویدن انسان ها
۲۳	۱-۱۲-۲- جنگ روانی
۲۴	۱-۱۲-۳- فریب و خدعه
۲۵	۱-۱۲-۴- رواج آداب و رسوم قومی
۲۶	۱-۱۲-۵- سرکوب
۲۶	۱-۱۲-۶- ایجاد جامعه طبقاتی
۲۶	۱-۱۲-۷- استفاده از شیوه های روانی
۲۸	۱-۱۲-۸- تطمع
۲۹	۱-۱۲-۹- محاصره اقتصادی
۳۱	فصل دوم: استکبارستیزی از منظر قرآن و نهج البلاغه
۳۲	۱-۲-۱- پیشگفتار
۳۳	۲-۲-۱- اصول بنیادین مبارزه با استکبار
۳۳	۲-۲-۱- خودباوری و اعتماد به نفس
۳۴	۲-۲-۲- برخورد تهاجمی با استکبار

۳۵	۳-۲-۲- شکیبایی و پایداری در مبارزه
۳۶	۴-۲-۲- وجود رهبری صالح و یاورانی صدیق
۳۷	۳-۲- شیوه های مبارزه با استکبار در قرآن
۳۷	۱-۳-۲- در ابعاد سیاسی - نظامی
۳۷	۱-۱-۳-۲- تحقیر مستکبران و شکستن شکوه دروغین آنان
۳۸	۲-۱-۳-۲- حمایت از مستضعفان مومن
۳۹	۳-۱-۳-۲- وحدت و انسجام
۴۰	۲-۳-۲- ابعاد فرهنگی - اجتماعی
۴۰	۱-۳-۲- ارائه فرهنگ توحیدی و حیاتبخش
۴۰	۲-۲-۳-۲- شناسایی و اطلاع فرهنگ استکباری
۴۱	۳-۳-۲- در بعد اقتصادی
۴۱	۱-۳-۳-۲- قناعت و بی اعتنائی به ثروتندان
۴۲	۲-۳-۳-۲- کوشش برای یافتن استقلال اقتصادی است.
۴۲	۴-۲- روش های مبارزه با مستکبران در نهج البلاغه
۴۲	۱-۴-۲- عدم اطاعت و پیروی از استکبار
۴۳	۲-۴-۲- حمایت از مستضعفان
۴۴	۳-۴-۲- بی اعتنائی
۴۵	۵-۲- سیره ی امام علی (ع) در برخورد با استکبار
۴۶	۶-۲- استکبارستیزی در گفتمان امام خمینی (ره)
۴۸	۱-۶-۲- الهی بودن
۴۹	۲-۶-۲- سازش ناپذیری
۵۰	۷-۲- استکبار ستیزی در گفتمان مقام معظم رهبری
۵۰	۱-۷-۲- مقاومت، تسلیم ناپذیری و بصیرت
۵۰	۲-۷-۲- حفظ وحدت
۵۰	۳-۷-۲- تکیه بر اسلام انقلابی

۵۱	۲-۷-۴- عدم وابستگی فرهنگی
۵۱	۲-۷-۵- نفوذ
۵۲	۲-۷-۵-۱- خطر نفوذ
۵۳	۲-۷-۵-۲- عرصه های نفوذ
۵۵	۲-۷-۵-۳- روش های نفوذ
۵۵	۲-۷-۵-۴- راهبردهای مقابله
۵۶	۲-۷-۵- نتیجه گیری
۵۹	فصل سوم. پیامدهای استکبار و راههای درمان و معالجه آن
۶۰	۳-۱- ضرورت بحث
۶۱	۳-۲- پیامدهای استکبار
۶۱	۳-۲-۱- دوری از محبت خداوند
۶۱	۳-۲-۲- دوری از راه راست
۶۲	۳-۲-۳- خواری
۶۲	۳-۲-۴- عذاب
۶۳	۳-۳- راه های درمان و معالجه استکبار
۶۳	۳-۳-۱- راه علمی
۶۵	۳-۳-۲- راه های عملی
۶۶	۳-۳-۱-۲- طلب یاری از خداوند و پناه بر او
۶۶	۳-۳-۲-۲- تکیه بر خداوند
۶۶	۳-۳-۲-۳- سعی در متواضعانه بودن رفتار و اعمال:
۶۸	۳-۴- راهکارها و ابزارهای عملی دیگر
۶۹	۳-۵- آزمایش های درمانی
۷۲	نتیجه گیری
۷۴	منابع و مآخذ

استکبار در طول حیات خود همواره با حفظ ماهیت و ذات اصلی، صورت و ظواهر گوناگونی به خود گرفته است. اما پس از مدتی آن «صورت‌ها» با تغییر و تحولی مبدل به ماهیت استکباری جدیدی برای «صورت‌های» تازه ای شده و به این شیوه زاد و ولد کرده است. این زاد و ولد نه تنها استکبار را از آسیب در امان داشته بلکه امکان انتشارش را هم فراهم کرده است. جریان حاکم بر جهان امروز که از سوی قدرت‌های استکباری هدایت و کنترل می‌شود یک جریان الحادی بوده در این جریان در صددند که با تمهیدات سیاسی، نظامی و فرهنگی و اقتصادی هم نفوذشان را گسترش دهند و هم مبانی تحکیم آن را در اندیشه ملت‌ها استوار سازند.

«اینکه مبانی سیاست و رفتارهای استکباری چیست و چگونه گروهی خود را صاحب و مالک جهان می‌پندارند و حال را ما، و ناموس انسان‌ها را در مسیر منافع خود به کار می‌برند به نوع تلقی و برداشت آنان از «خود» بر می‌گردد و این همان تکبر و خوی استکباری است.» (ابوالقاسمی، بی‌تا: ۴۴)

استکبار ماهیت همه نظام‌های غیر الهی است. آمریکا امروز در راس این نظام‌ها قرار دارد و این خصلت شیطانی بیش از همه در او متجلی است چنانچه اولین مستکبر در تاریخی که قرآن برای ما ترسیم می‌کند ابلیس است.

مقام معظم رهبری با تکیه بر مبانی قرآنی استکبار را اینگونه تبیین می‌فرمایند:

«استکبار اصلاً مفهومی در قرآن همین است که یک عنصر، یک شخص، یک جناح خود را از حق بالاتر به حساب آورد و زیر بار حق نرود و خود را و قدرت خود را مملک حق قرار بدهد» و لذا برای الگوپذیری و شناخت هر چه بهتر در جهت مبارزه بنیادین با این پدیده شوم که از خلقت آدم تا به حال وجود داشته و خواهد داشت ناگزیر باید تحقیق و بررسی جامعی در بطن قرآن و روایات و خصوصاً نهج البلاغه را داشته باشیم.